

РІШЕННЯ РАЗОВОЇ СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ ВЧЕНОЇ РАДИ ДФ 58.053.052 ПРО ПРИСУДЖЕННЯ СТУПЕНЯ ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ

Разова спеціалізована вчена рада ДФ 58.053.052 Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка Міністерства освіти і науки України, м. Тернопіль, прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії **Штафірній Лілії Орестівні** з галузі знань 01 Освіта / Педагогіка зі спеціальності 014 Середня освіта на підставі публічного захисту дисертації «Формування умінь і навичок усного публічного мовлення у старшокласників закладів загальної середньої освіти».

27 травня 2024 року.

Штафірна Лілія Орестівна, 1994 року народження, закінчила у 2018 р. Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка та здобула кваліфікацію магістра середньої освіти. Професійна кваліфікація: викладач української мови і літератури, вчитель англійської мови і зарубіжної літератури (диплом з відзнакою М18 №100212).

Із вересня 2018 р. по вересень 2020 р. працювала вчителем англійської та української мов на приватному підприємстві «Перші Київські курси іноземних мов».

Із вересня 2019 р. по червень 2020 р. – викладач української мови і літератури, англійської мови у репетиторському центрі «Ромб».

Із січня 2022 р. по березень 2023 р. – провідний фахівець служби Вченого секретаря у Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка.

Із вересня 2020 р. по травень 2024 р. навчалася в аспірантурі Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, виконала усі вимоги освітньо-наукової програми з галузі знань 01 Освіта / Педагогіка зі спеціальності 014 Середня освіта.

Дисертацію виконано у Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка.

Науковий керівник:

Палихата Елеонора Ярославівна – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри української мови та славістики Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.

Здобувачка має 8 наукових публікацій за темою дисертації, серед яких: 3 – у фахових наукових виданнях України, 1 стаття у закордонному періодичному виданні, 2 тез – у збірниках міжнародних науково-практичних конференцій, 1 стаття збірнику матеріалів Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (з міжнародною участю); 1 стаття у збірнику матеріалів міжрегіонального науково-практичного online-семінару викладачів та здобувачів вищої освіти. Кількість, обсяг та зміст друкованих праць відповідають вимогам МОН України щодо публікацій основного змісту дисертації на здобуття наукового ступеня доктора філософії. Кількість, обсяг та зміст друкованих праць відповідають вимогам МОН України щодо публікацій основного змісту дисертації на здобуття наукового ступеня доктора філософії.

Наукові праці, в яких опубліковано основні наукові результати дисертації:

1. Штафірна Л. О. Теоретичні мовно-мовленнєві особливості формування публічного мовлення майбутніх учителів української мови. Стратегічні напрями розвитку сучасної української лінгводидактики: монографія / за ред. Е. Палихати, О. Петришиної. Тернопіль: Підручники і посібники, 2021. С. 266–275.

2. Палихата Е. Я., Штафірна Л. О. Навчання публічного мовлення старшокласників з урахуванням вимог програми і матеріалів підручників з української мови. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка*. Серія: Педагогіка. 2022. №1. С. 142–149. DOI [10.25128/2415-3605.22.1.17](https://doi.org/10.25128/2415-3605.22.1.17)

3. Палихата Е. Я., Штафірна Л. О. Методика формування публічного мовлення старшокласників. *Наукові записки Тернопільського національного*

педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Педагогіка. 2023. №2. С. 58–63. DOI 10.32782/2415-3605.23.2.7

4. Sokol M., Petryshyna O., Misko V., Mykolenko T., Palykhata E., Shtafirma L. Written Network Communication: Communicative Needs and Ambiguity of Interpretations. *International Journal of Higher Education*. 2021. Vol 10. No 5. P. 10–17. DOI [10.5430/ijhe.v10n5p10](https://doi.org/10.5430/ijhe.v10n5p10)

У дискусії взяли участь голова і члени разової спеціалізованої вченої ради:

1. **Грицак Наталія Русланівна**, голова ради, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри української та зарубіжної літератур і методик їх навчання Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Без зауважень.

2. **Царик Ольга Михайлівна**, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри іноземних мов та інформаційно-комунікаційних технологій Західноукраїнського національного університету. Зауваження, висловлені у відгуку офіційного опонента:

1. Робота могла би бути більш ефективною, якщо було би здійснено більш глибоке теоретичне обґрунтування методики формування публічного мовлення, проведено детальніший огляд педагогічних теорій та концепцій, що лягли в основу цієї методики, щоб краще зрозуміти їх застосування та вплив на процес формування навичок учнів у цій області.

2. Зроблено акцент на формуванні навичок публічного мовлення учнів 10–11-х класів на уроках української мови в закладах загальної середньої освіти. На наш погляд, варто було би розширити об'єкт дослідження і врахувати формування навичок публічного мовлення учнів на заняттях з іноземних мов. Враховуючи важливість міжкультурного спілкування та потребу в міжмовній комунікації в сучасному світі, це допомогло би розширити розуміння ефективних методів формування навичок публічного виступу через мовний аспект.

3. У висновках до першого розділу зазначено, що «на процес формування публічного мовлення старшокласників впливають психологічні та вікові чинники учнів старшого юнацького віку». Варто було дослідити вплив діджиталізації та онлайн-спілкування на формування комунікативної особистості. Оскільки сучасні учні зазнають значного впливу інтернету та цифрових технологій на їхню поведінку та спосіб спілкування, це може мати важливий вплив на їхні навички публічного виступу та загальний рівень комунікативної компетентності.

4. Результати дослідження могли би бути більш переконливими, якщо було б представлено більше кількісних даних, включаючи статистичні аналізи та порівняльні дані. Це дозволило б глибше проаналізувати результати та забезпечило б більш об'єктивне порівняння між різними аспектами досліджуваної проблеми.

3. **Климова Катерина Яківна**, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри іноземних мов Поліського національного університету. Зауваження, висловлені у відгуку офіційного опонента:

1. Схвально, що, залучаючи педагогів до експериментального дослідження, дисертантка пропонує заповнити анкету для вчителів-філологів (Додаток А). Як і в інших матеріалах додатків, доцільно було б конкретизувати її, додавши назву, наприклад: «Методичний досвід навчання риторики та формування в учнів 10-11 класів навичок публічного мовлення».

2. На наш погляд, експериментальна структурно-функційна модель формування публічного мовлення старшокласників має передувати опису її структури, позаяк унаочнення сприяє цілісному сприйняттю взаємопов'язаних компонентів.

3. У тексті роботи трапляються поодинокі технічні огріхи, окремі лексичні недоліки та правописні помилки на кшталт: опиратися на норми оцінювання (спиратися), А .А. Артюхова (Анна Олександрівна Артюхова), продукуваннявиголошення публічного мовлення (відсутність і нтервалу).

4. У Розділі 2 знаходимо: «У більшості школярів бідний лексикофразеологічний запас, вони допускають граматичні, стилістичні та культуромовні недоречності» (йдеться, ймовірно, про мовні помилки і мовленнєві недоліки).

4. **Дацків Ольга Павлівна**, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри англійської філології та методики навчання англійської мови Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Зауваження, висловлені у відгуку рецензента:

1. На наш погляд, підрозділ 1.2. «Актуальні лінгвістичні та паралінгвістичні особливості процесу формування публічного мовлення» варто було б назвати «Лінгвістичні та паралінгвістичні особливості публічного мовлення». Актуальність цих особливостей публічного мовлення не викликає сумніву і переконливо доведена у змісті підрозділу, а особливості процесу формування вмінь публічного мовлення старшокласників описано у другому розділі роботи. Тим більше, що Л.О. Штафірна починає підрозділ 1.2 реченням: «Для створення методики формування умінь і навичок публічного мовлення старшокласників потрібно враховувати його лінгвістичні особливості» (с. 37) і далі у підрозділі докладно характеризує лінгвістичні і паралінгвістичні особливості саме публічного мовлення, а не процесу його формування.

2. У підрозділі 3.1 на с. 117 визначено важливу роль гуманістичної психології, як компонента укладеної експериментально структурно-функційної програми формування публічного мовлення. Вважаємо, що таким само важливим компонентом програми повинна бути гуманістична педагогіка, що підтверджують, зокрема, виокремлені принципи експериментального навчання, а саме принципи індивідуалізації та диференціації у процесі навчання старшокласників, зумовлені різними рівнями сформованої креативності; принцип толерантності під час суб'єкт-суб'єктної навчальної взаємодії, забезпечення комфортних психологічних умов для творчого самовираження кожного старшокласника.

3. Визначаючи Рекомендуємо уніфікувати термін на позначення програми, розробленої у межах дослідження. У тексті дисертації знаходимо варіанти «експериментальна структурно-функційна програма», «експериментальна науково-функційна програма» (с. 176), «структурно-функційна програма» (с. 177), «експериментальна програма» (с. 178), що можуть ускладнити розуміння.

4. У представлену у Додатку Ж систему вправ і завдань для формування умінь і навичок продукування і виголошення публічного мовлення варто було б включити завдання із використанням прийомів драматизації, спрямовані на формування творчих умінь старшокласників.

5. **Дащенко Наталія Левківна**, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри журналістики Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Зауваження, висловлені у відгуку рецензента:

1. Заслуговує на увагу проведений авторкою детальний потемний аналіз змісту підручників з української мови (рівень стандарту) для 10-11 класів у розділі «Практична риторика». Оскільки у практиці діяльності вчителя значне місце займає методична література, то пропонуємо обґрунтувати висновок до другого розділу, де авторка стверджує, що в «навчально-методичних посібниках з української мови для вчителів, спрямованих на допомогу вчителю у проведенні уроків із риторики у старших класах, завдання для навчання продукування монологічних чи діалогічних висловлювань переважно відсутні» (с. 111).

2. Пропонуємо використовувати у формувальних аспектах умінь і навичок публічного мовлення (с. 122-124) не тільки елементи акторської майстерності корифеїв українського театру, а й досвід сучасних вітчизняних акторів кіно, дикторів радіо й телебачення, представників інших публічних професій, що може додатково мотивувати старшокласників зацікавитися ораторським мистецтвом.

Результати відкритого голосування:

«за» – 5,

«проти» – немає.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує **Штафірній Лілії Орестівні** ступінь доктора філософії з галузі знань 01 Освіта / Педагогіка зі спеціальності 014 Середня освіта.

Голова разової спеціалізованої
вченої ради

Наталія ГРИЦАК